

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Vidékre küldve:	
Helyben:			
Egy évre . . . 10 kor. — fill.		Egy évre . . . 12 kor. — fill.	
Fél évre . . . 5 " — " — "		Fél évre . . . 6 " — " — "	
Negyed évre . . . 2 " 50 " — " — "		Negyed évre . . . 3 " — " — "	
Egy órá . . . 1 " — " — " — "		Egy órá . . . 1 " — " — " — "	
Egyes szám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK IÁNOS.**

Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**

Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:

Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden szó 4 fillér.

Elszakadt magyarok.

— Budapesti levél. —

[B. B.] Érdekes vendég járt itt a napokban: egy Amerikába elszakadt honfitársunk. Amerikába elszármazott honfitársunk tulontul is sok van, vissza is jönnek közülök, de nem azért, hogy hirt hozzanak az ottmaradtak felől. Helyzetük sem olyan, szemük, szivük, tudásuk sincs talán hozzá, hogy az amerikai magyar kérdés összes gyökérszálát it kítapogassák. — Azokból a tarka színekből, melyeket felvidéki tótjaink, kalandoraink és futtában utazóink bementéséből keverünk össze, az amerikai magyarság fizikai, erkölcsi, társadalmi és faji küzdelmeink nagyszerű képét megfesteni még nem lehet.

Kohányi Tihamér 12 év óta él, át és dolgozik Amerikában. Magyar apot szerkeszt ott, mely mint az életadó emlőből kifröcsesent tejcsépp, emlékezteti az eltévelyedett gyermekeket az édes anyára. Tíz év óta figyel, miként özönlének be az Unió tárt kapuin a világ minden népéből való fáradt vándorok, közöttük egyre több több a magyar. Kalandos s elszánt férfiak apró csapata után most már egész rajvonalok tartanak oda: férfiak, ifjak, gyermekek és asszonyok. A borkor, mely eddig csak egy ágát veszté, most már tövestől szakad ki a nemzet virágos kertjéből. A magyar föld nagy embervetése önként kínálja fel magát Amerikának, hogy arassa le s nem is a kiszakított egyént kínáljuk oda, mint önfentartó erőt, hanem magát a fajszaporításnak s a nemzeti termékenységnek szent intézményét, a családot. És a mi adóáldozatunkból immár 800 ezer magyar népesíti be Amerika bányáit és iparműhelyeit.

Kohányi eljött, hogy hirt adjon ennek a több százezer magyarnak a helyzetéről. Előadása, melyen évtizedes éles megfigyelés tanúságai szűrődtek át, érdekesebb volt bármely modern regénynél. A tárgy szinte fenségesen nagy, szinte tragikusan aggasztó összes vonatkozása és aktuális, mint egy nyílt seb, melyből vér lövel elő. Hallgattuk ezt a nyilvánosság előtt előkészített előadást vagy harminczan. Ha egy ösbudavári kupléénekesnő ilyen gyér közönség előtt kénytelen énekelni, haza térve felzokog és párnájába harap.

— Csodálatos, mondá körülnézve,

hogy ez a nagy népmozgalom annyira nem izgatja önöket, mint a lehullott falevél. Pedig ez a nemzeti függetlenség kérdése. Az emberadónál nagyobb áldozat nincs. Amelyik állam ezzel idegennek adózik, az független nem lehet.

— Az ám, csak hogy mi is élvezzük az emberadót Galiczia részéről. És nem kell busulni az északkeleti határszéli vármegyék kiürülésén sem, mert egy-egy jövevény elfoglalni képes legalább tíz ruténnek a helyét.

— És előnyös ez az embercsere?

— Átok az e népen. De tenni ellene nem lehet. — Mert aki nálunk kifogásolja, hogy mindenki szabadon választsza meg hazáját, és aki kételkedik azon, hogy a nép kizsákmányolása a szabad ember istenadta joga legyen, arra nálunk rámondják, hogy reakcionárius, mert a szabadság fenséges eszméjét akarja agyonütni.

— Hogyan, hiszen Amerika a munka, a demokrácia és a szabadság nagy hazája, faképnél hagyta a „haza-választás szabadságának“ elvét, mihelyt tapasztalta, hogy az nemzeti érdekein rést üthet. A kinait egyáltalán nem ereszt be s bevándorlási törvényeivel nemcsak megsűrheti, de vissza is utasíthatja azt a népelemet, amely neki nem tetszik. És ez a kicsiny és szegény magyar lenne az, mely teoriák kedvéért nemzeti érdekének védelméről lemondana!

— Ez pedig így van. A letarolt Felvidéken már megkezdettük a mentő akciót, de azért a sáskák csak hagy jöjjenek tovább, amint nekik jól esik. Tárt karokkal fogadjuk mi a világ összes söpredékét és aki már itt van, a szabadság nevében akár meg is rugdoshat bennünket. Erdélyt román szervezettek hálózzák be, elvásárolják lábaink alól a talajt. Adunk nekik állami iskolákat, hogy legyenek tanultak és erősek. Románia pedig kutyakorbácsal fogadja a magyart. A magyar szövetkezetek ügyvezetési nyelvét ugyanazon Horvátország akarja elvenni most, amelynek a magyar nemzeti társadalom áldozatkészségéből megteremtett Országos Központi Hitelszövetkezet szolgálatokat tesz. Czudar a magyar sorsa, mihelyt kis hazájának határán túllép, de itt minden náció tabu alatt áll. Mi szabadelvűek vagyunk és évtizedek óta úgy értelmeztük a szabad-

elvüséget, hogy az csak az egyéni féltelenségeknek kedvezett, de a nemzet nagy többségének érdeke belerekedt a pocsolyába.

— Nem vagyok politikus, jelszavaik tartalmát és tendenciáját nem ismerem. Tényleg örvendetes meglepetéssel láttam viszont ezt a szép fejlődő s kaczeron ruházkodó fővárost. De láttam a májusi körmenetekben hatalmasan megdőbentő tiltakozást a czifra gazdagság e büszke kérkedése ellen. A gazda panaszkodik, kicsi vagy nagy legyen az, az iparos elnyomatása miatt kesereg, a kereskedő csőd szélén áll, a hivatalnok sir, hogy nyomorog, sejttem tehát, hogy e bujálkodó pompálkodás mögött nincs rózsákból vetve az emberek ágya. Gondolám, hogy a népszabadságból fakadt források a vidéket termékenyítették meg legalább jóléttel és nyugalommal. Hajh, de szülőföldemnek, a Felvidéknek viszontlátása már szomorú volt. Ott már a szegénység a képmutatás erejével sem bír többé. A falvak kiürültek, az emberek rongyosabbak, mint valaha s a rongyok között még szivük reménye is elveszett. Nincs, kit barátjának tartson ez a nép. Ha egy kóbor ügynök színes álmokat tár fel előtte, rabjává lesz. Pénzét összeszedi s fut a messze távolba, egyik zsaroló kezéből a másikba kerülve, kik bőrét is lenyuzzák, míg a tengerentulon partra lép. Önök ezt tétlenül nézik el. Ott aztán az újföld emberáradatában megint védtelenül, árván áll az önök magyarja. Ránehezedik a pénzuzsora s aztán a munkauzsora. Megtakarított pénzének kezeléséből bankok virágnak odakint. Anyagi, erkölcsi, hitbeli és magánjogi életére nézve védtelen; munkájából a vállalkozó, keresményéből a bankár sajtolja ki a zsirt, lelkét a pánszláv szervezet veszi meg, de egyetlen idegszál ehhez az elhagyott hazához nem fűzi őt. Az állami tekintély még akkor sem tudta oda tartani paizsát, mikor tömegesen gyilkolták meg magyarjainkat s jajsavunk ácsapott az Atlanti hullámain. Aztán ha már itt van a magyar, nincs senki, aki megfogja ködmenét, hogy a déli vidékek siralomvölgyeibe ne menjen el. Borzasztó nyomor sorsa sujtott száz meg száz családot. De a visszajutáshoz erejük elégtelen, segítő kéz pedig nem nyúl feléjük. Segítő beavatkozást

akarnék könyörögni a véreinkből való vérek: már-már egy egész népcsalád számára. Mintha a közömbösség nyomasztó légköre nehezednék itt reám, melyben a nemzeti lelkiismeret megnyilatkozásának nyomai felismerhellenek. És távozom anélkül, hogy Magyarország elszakadt fiai számára egy kis biztatást vihetnék vagy, hogy a magyarság rokonszenves szívdobbanásának csak egyetlen emlékével is gazdagabb lettem volna.

— Hibázott Ön. Ha valamely botrány szárnyán jut hozzánk, talán egy moszathaju nő kíséretében vagy kétféjú malaczezal hóna alatt, úgy szavait is szenzációs érdeklődés fogadja. Rostaljjal telt apró edénykét körülcsipkedünk, mint a verebek, de Ön óriási konczot hozott ide, melynek sulya és keménysége nem a mi gyenge csőrünk, nem a kisszerű felfogásunk számára való. Veszekedésből, szájkodásból és rágalmazásból élünk mi most; ezen zsánerekből szagatják vezéreink a legszebb babérokat. Olyan idő jár, hogy bizunk egy jobb jövőben, de míg ez ránk derül, maradjanak csak ott kint Amerikában, mert idehaza nincs mit épülniök és közgazdasági életünk sivár mezején nem volna talán mit enniök sem. S ne is kívánják, hogy önökre gondoljunk, mikor szervezetünk állaadó véranyaga: nemzeti népünk irányában is évtizedes mulasztások sulya nyom. Hanem vezérczikket irunk még néhányat s érzelegni is fogunk sorsukon majd akkor és ott, ahol az ilyen hazafias csillogásokon sok szem gyönyörködik. Egyébként védje meg elszakadt honfitársainkat az isteni gondviselés, ugyanaz, a mely

ezer év óta egyedül örködött fölöttünk mindakkor, mikor nagy feladatokkal szemben a nemzet erőtlén, kisszerű és önmagához méltatlan volt.

Becsületszó és a mandátum.

(Érdekes kötelező program nyilatkozat.)

A közeledő általános választásokra szervezkednek már a pártok az ország minden részében. Ennek a készülődésnek hullámai minden nap új és új szempontokat, tiszta, alkotmányos elveket vetnek felszínre, melyeknek célja a régi rendszertől eltérő, egészséges áramlatokat támasztani a magyar nemzeti politikában. A nagy forrongásból, várakozások és kombinációk kohójából egyre sűrűbben pattannak ki a tüzes szikrák, melyek az igazságtalan és nem egyszer vérrel bemocskolt választásokat és a képviselők ujonnan organizált köteles teendőit lesznek hivatva megteremteni. A becsületszó alapján vállalt mandátum eszméje, mely mind nagyobb és nagyobb tért hódít magának, most határozott formában is kifejezést talált a csongrádi függetlenségi párt értekezletén.

Ennek a programnak közöljük is a nevezetesebb részét, ha nem is értünk egyet minden részleteivel (különösen a polgári házasság revíziójában, noha annak kiegészítésre szoruló egy és más tökéletlenségeit el ösmerjük), mindamelllett a csongrádi érdekes programot a független polgárság tájékoztatásául közöljük. Két részre oszlik. Az országos ügyek és a helyi ügyek ellátására. Mi természetesen csak az

országos érdekekre vonatkozó részt és fogadalmakat közöljük itt. A terjedelmes program nevezett része így következik:

Alulírott Csongrád városi követválasztó polgárok **becsület-szavunkra ígérjük és fogadjuk**, hogy a folyó 1901. évben megtartandó országgyűlési képviselő választáson, szavazatunkat csak azon képviselőjelöltre adjuk, **ki becsületszavára igéri és fogadja**, hogy magáévá teszi és országgyűlési képviselői működésében mindenkor hiven követi a következő program pontjainkat és megállapodásainkat.

I. rész.

Az országos ügyekben.

1-ső pont: Az 1848. évi törvények alapján követeljük Magyarországnak és kaposolt részeinek teljes állami önállóságát a felségesen uralkodó Habsburg-házból származó koronás magyar királyok alatt.

Eunélfogva tehát akarjuk és követeljük:

a) Az önálló magyar hadsereg felállítását, magyar tiszték és magyar vezényszó alatt, magyar tisztképző akadémiával és tiszti iskolák felállításával; tüzérséggel és műszaki csapatokkal, és a felállítandó magyar hadsereg esküdjék fel a magyar alkotmányra.

b) Önálló magyar penzügyet, magyar bankkal és magyar bankjegyekkel;

c) Az önálló magyar vámterületet és közgazdasági berendezkedést és ebből kifolyólag az ország érdekeinek megfelelő kereskedelmi szerződéseket a külállamokkal;

d) Teljes magyar királyi udvartartást a budai királyi palotában, azon hozzáadással, hogy az uralkodó az esztendőnek legalább is felét Magyarországon töltsse el;

e) Magyarország önálló államiségének megfelelő külföldi, képviseltetést az idegen államok uralkodóinál, valamint a külállamok képviselőit a magyar királyi udvornál a székes fővárosban létesíteni kívánjuk.

2-ik pont: A polgári jogoknak olyatén kiterjesztését, hogy a képviselő választásnál minden 24 éves magyar honos polgár sza-

A cselédkérdésről.

Irta: Fröhlichné Mórincz Paula.

II.

A párisi kiállításon az európai asszonyok ugyancsak megbámulhattak azt a sok konzervet és a leleményes gyorsfőző edényeket, (nemelyiken 14 perc alatt négy fogásból álló ebédet lehet elkészíteni), melyeket az amerikaiak kitaláltak és ott bemutattak. Vajjon miért kellene? Azért, mert Amerikában vasárnap nincsen nemcsak szakácsnő és szakács, de semmiféle cseléd, mert kötelezettségük csak hétköznapra szól. Emiatt aztán élelmesen, ügyesen, gyorsan segít magán a yankee család: önmük dő gépekkel, gyorsfőzőkkel és konzervekkel.

Igy történt meg, hogy T. miniszteri tanácsos Budapestről vasárnapon érkezvén meg New-yorkba. a vendéglő személyzetét nem találta. Maga czipelte bőröndjét a liftig, mely szerencsére önmüködő lévén, vasárnap daczára felszállította a 22 ik emeletre. Oroszországban nagyon olcsó és engedelmes cselédek lehet kapni, de a budapesti igényeknek nem felelnek meg. Ön asszonyom például, nélkülözne ottan a művészi izléssel bíró komornáját, aki, míg ön alszik, vasárnap a heti színházi és koncert műsorból kijegyzi azon előadásokat, melyek önnek

kellemesek lehetnek és mire ön fölkel ágyából, már be is vásárolta a jegyeket, hihetetlen ügyességgel tolongva a pénztáráknál, amíg a lehető legjobbat nem kapta.

És ön uram, nem találná fel párját inasának az orosz birodalom benszülöttei és neveltjei között, olyant, aki, mint az ön legénye, jegyzéket vezet a gazdájának minden dolgairól: a komolyakról és nem komolyakról és valósággal ellenőrzi önt, hogy vajjon eleget tesz-e hivatalos és társadalmi kötelezettségeinek?

T. . . asszony, midőn férje először hozta haza Magyarországra Indiából, felettle csudálkozott, hogy itt a cselédek „maguktól” dolgoznak, holott Indiában neki sajátkezüleg kellett minden reggel mind a husz cselédjét végig korbácsolni, hogy az angolos háztartás szokásos rendjéhez, tisztaságához alkal mazkodjanak.

A Balkán államaiban műveletlen a cselédnép és nincsen még jó természete sem, s azért olyan kapósak Bukarestben, Drinápolyban a magyar, különösen a székely cselédek.

Ime, tehát mit tapasztalunk?

Azt, hogy egészben véve Magyarországon a cselédanyag nemcsak, hogy nem rossz hanem nagyon jó.

Amit nálunk cselédmizériának neveznek, az elenyésző tünete a sok jó oldalnak. Igazi mizériának csupán a cselédhiányt lehet

nevezni, a mely némely helyen mutatkozik az országban, a tömeges kivándorlások miatt.

De minthogy beszélnek bajról, tekintünk a dolgok mélyére.

A ki ismeri a mezőgazdasági viszonyokat, kell a következő tényekkel számolnia. Míg a Dunántul a népesség már a kultúrának magasabb fokát érte el és igényteljesebb lett, viszont értelmesebb, tehát megbízhatóbb is. A tótok viszont az ő igénytelenségükben és munkabírásukban daczára lusta hajlamuknak, kellő felhasználás mellett kitünő munkaerők, azért várják őket tárt karokkal Amerikában, akár csak a kínai munkásokat.

A Szepesség ösidőktől fogva híres, szorgalmas, becsületes cselédeiről. Keleti Magyarországnak ruthén és oláh népessége az ő baromi tudatlan állapotukban, sok gazdának igen kedvesek, különösen, mint pásztorok, tehát a gazdaság állattenyésztési és nevelési szakmájában tünnek ki, — csupán a szellemi fokukhoz járuló bánásmódtól: az ütlegtől nem lehet visszariadni (e nélkül senkisé boldogul velük.)

A Nagy-Alföld megyeiben aki ismeri a magyar nép értékét, mint cselédet a mezőgazdaságban, az nem titkolhatja el lelkeseését irántuk. Hiszen az már nem is maga a köznapi értelemben vett munka, hanem több: a munka költészeti tökélye, ahogy a

vazati joggal birjon és a követ választás titkos szavazással történjék. A választó kerületeknek a népesség arányához idomítandó újabb kikerekítését és a községenként való szavazás elrendelését követeljük, a hatalommal való visszaélések megszüntetése végett.

3-ik pont: A vármegyék szabadkirályi és köztörvényhatósági joggal bíró városok visszahelyezendők az 1848-ik évi törvények által biztosított önkormányzati jogaikba.

A városok és községek közigazgatása egyszerűsítendő és törvény által biztosítandók a felsőbb hatóságok önkényeskedései ellen.

4-ik pont. A kisbirtokosok földadója, valamint a kereseti és közmunkaadó igazságosan leszállítandó ellenben a nagybirtokok és tőkepénzesek adója, különösen a börzejátékokat illetőleg méltányosan felemelendők. És a törvény által kell megvédeni a kisbirtokost és kisiparost az elnyomatás ellen! Megállapítandó továbbá a megélhetésre szükséges birtok minimum, melyet tulajdonosától semmiféle czímen elvenni ne lehessen.

5-ik pont: A polgári házasság és polgári anyakönyvvezetés, melyek nemzeti hagyományainkkal merőben ellenkeznek, revízió alá vétessenek.

6-ik pont: Az állami nyugdíjak rendezendők és leszállítandók, a miniszteri nyugdíjak pedig feltétlenül eltörölendők.

7-ik pont: A képviselő választások tisztaságán és szabadságán ejtett sérelmekért a belügyminiszter és miniszterelnök minden egyes esetben felelősségre vonandó az országgyűlésen, és az esetleg a hatalom által elkövetendő választási gyilkosságokért tőlük elégtétel veendő!

Délutáni levél.

(Kömlössy Arthur főjegyzőhöz.)

Bizodalommal fordulok a főjegyző urhoz, mint Debreczen városának általam is igen tisztelt főjegyzőjéhez; mert habár az elveket illetőleg korlát van közöttünk, jól tudom, hogy a mi

magyar béres kaszál, szánt, vagy kazalt rak!! Sokan azt állítják, „nehéz” velük boldogulni. Nem, csak a módját kell tudni. Az önértetes, becsvágyó tetterős ember nem tűri el a méltánytalanságot és igaztalanságot.

Békésmegyével szomszédos területen a szocialisták fészke mellett híres egy föld birtokos mint kitűnő gazda. Azt kérdeztem tőle, nem fél-e a szocialista mozgalmaktól? Nyugodtan, mosolyogva felelt: Ahol a cselédeknek jó fizetést adnak és atyailag gondoskodnak róluk, mint nálam, oda nem jön a bujtogató: a cselédek maguk vernék ki a tanyáról.

Intézzen bárki is kérdést száz tényleg jó gazdához (olyanhoz, aki jól is gazdálkodik), kilenczven perczentje azt felelné, hogy cselédjeivel meg van elégedve. Érdekes az a lelkesedés és vetélkedés, melylyel a gazdasági alkalmazottak a gazdasági egyesületek díjai, versenyei és a földmivelésügyi miniszternek dícsérő oklevelei és díjai iránt viseltetnek. Megtörtént, hogy egy gazdaságban huszonöt év óta szolgáló egyén így nyilatkozott ura és a főszolgabíró előtt, kik a kitüntetésére őt is kiszemelték:

— Instálom, nem is arra a száz korona jutalomra vágyom én, hanem arra a levélre, mit berámáztatnék . . .

Kell-e ennél önzetlenebb, tisztességsőbb felfogás, egyszerű, munkás, parasztsorba levő embertől?

a magyarság, a faj szeretetét, a hazai föld és nemzeti multunk becsülését illeti abban egyformán érezzük.

Ezen tudat erősíti bizodalomomat a tisztelt főjegyző ur iránt, hogy mint magyarhoz, mint hazafihoz nyilvánosan intézek levelet. A debreczeni szabadságszobor ügyét illetőleg kérek tisztelteljesen felvilágosítást és megnyugtatót és pedig a főjegyző urtól éppen azért, mert tapasztaltam és tudom, hogy nem tartozik a városháza azon fázékony diszmagyarjai közé, a kiket mindjárt borzongat a hidegletelés, ha magyarságuknak, ha hazafiságuknak kell a nyilvánosság előtt jelét adni.

Ha jól tudom: midőn a kollegium emlékkertjéből az ákáczlombos honvédtemetőbe, a debreczeni csata dicsőségesen elvérzett vitézeinek sírjára szállították ki a mohos köoroslánt, ekkor fogadalom tétetett, hogy e köemlék üresen, disz nélkül hagyott dombjára a szabadságszobrát állittatja fel a város, örök emlékeként ama dicső küzdéseknek és történeti becsü nagy napoknak, melyekből a debreczeni polgárság is kivette részét és melyek Debreczen város történeti multját is aranyozzák.

Ha jól tudom: e szabadságszobor építésére már együtt is van a szükséges pénzalap, sőt — mint gyönyörködve győződtem meg róla — debreczeni Tóth András országosan elősmert kiváló szobrászművész, több hazafias nagy szoborműnek az alkotója, már meg is mintázta a „debreczeni szabadságszobor” minden ízében eredeti, kifejező és művészi becsü, hazafias ihlettől áthatott alakját, a mely gyönyörű szobormű a Csokonai-

Lehetetlen ezen tünetek után nem remélni, hogy a viszonyok a jövőben még fejlődni és javulni fognak.

Tekintsünk szét most a háztartásban alkalmazott cselédeken.

Vannak már Cseléd-otthonok. Mártha-Egyesület, Mária-Egyesület, melyek vállvetve fáradoznak az árvaházakkal együtt azon, hogy jó cselédeket neveljenek. Mégis azok a legjobb cselédek akik fiatalkoruk óta tiszteletreméltó családoknál voltak alkalmazva.

H. urnő (a magyar társadalom egyik igazi (leading lady)-je, aki nemcsak férje állása miatt játszhatik vezérszerepet, hanem hivatalva van erre okossága és töről metszett nemzeti érzésénél fogva) igen találóan írta egy alkalmi lapba a véleményét s minden házatvezető férfinak, nőnek jellegűl ajánlom. Többek közt így szól: „Nem kellett a régi magyar háziasszonynak cselédnevelő otthon, sem egyesület, mindenik maga volt nevelője gyermekeinek és cselédeinek . . . Én szintén magam nevelem a cselédeimet . . . Bizony ez nagy fáradsággal jár, míg egy tudatlan egyént minden dologba ügyesen bevezetünk, de meg van érte az a jutalom, hogy nem kell mindegyre újabb és rosszabb cselédekkel vesződni. Szerény véleményem: hogy míg minden háziasszony nem maga neveli cselédjeit, addig a cselédmizéria nem fog megszűnni. . . .”

kör helyiségében van ideiglenesen elhelyezve.

Én azért kérdezem, hogy mi lehet az oka hogy midőn az építési alap és egy kiválóan sikerült, valóban művészi becsü mesteralkotás rendelkezésre áll, ki vagy kik és miért altatgatják a debreczeni szabadságszobor felállításának ügyét? Vagyhat jó, ily szép és szent ügyhöz ne fűzzük hozzá senkinek a gyöngeségét, elég lesz annyi is, ha a polgárság megnyugtatóására az általam is igen tisztelt főjegyző ur, mint a kit a szabadságszobor építés feltétlen és igaz barátjának ösmerek és becsülök, nyilatkozik, hogy az ügy kerékkötőit lerádván, mielőbb közgyűlés elé viszi az ügyet és halogatás nélkül váltatja be e hazafias és becsületbeli kötelezettséget. Bizodalmasan várom megnyugtató, őszinte magyar sorait.

Szabad Hajdu.

NAPI HIREK.

A Szalontai Kossuth szobor leleplezése.

A szalontai Kossuth-szobor bizottság nevében, az érdemes és hazafias Csorvássy István bizottsági elnök a nagy-szalontai Kossuth-szobor leleplezésének ünnepélyére a meghívót elküldvén, az alábbiakban közli velünk a nagyszerű nemzeti ünnepély műsorát:

1. Junius 29-én — szombaton — délután érkező vendégek fokadása. 2. Junius 30-án — vasárnap — reggel gyülekezés a „Toldi” téren, innen fél 7 órakor kivonulás a vasúti állomáshoz lobogókkal, lovas legényekkel és zeneszóval. 3. Az érkező vendégeket fogadja Erdélyi Gyula városi főjegyző. 4. Bevenulás az érkező vendégekkel Balogh László országgyűlési képviselő és Csorvássy István szobor-bizottsági elnök lakására. 5. Az ünnepély kezdetét veszi fél 11 órakor, a melyet három mozsár ágyú lövés fog jelezni. 6. „Szózat” Egressy Bénitől. Énekli a helybeli dalárda. 7. A megnyitó neszédet tartja Csorvássy István szobor-bizottsági elnök és átadja a szobrot a városnak. 8. A város nevében a szobrot átveszi Nagy József főbíró. 9. Az ünnepi beszédet tartja dr. Móczár József. 10. „Szabadságdal”, Hubert Károlytól Énekli a dalárda. 11. Illyés Bálint országgyűlési képviselő elszavalja „Kossuth szobránál” című és ez alkalomra írt ódáját. 12. Kossuth Ferencz beszéde. 13. „Honfi dal” Sz. Nagy Józseftől. Énekli a dalárda. 14. „Kossuth Lajos szobránál”, Szabolcska Mihálytól. Szavalja Kiss István ev. ref. tanító. 15. „Záró beszéd”, Tartja Balogh László országgyűlési képviselő. 16. A szobor megkoszoruzása. 17. „Hymnusz”, Erkel Ferencztől, Énekli a dalárda. 18. Társas-ebéd a vasúti mulatóban délután 2 órakor. Egy teríték ára 3 kor. 20 fill. 19. Este 7 órakor táncvígalmom a vasúti mulatóban. Személy-jegy 1 kor. család-jegy 2 korona belépő-díjak mellett.

A kurucz Simonffy polgármester.

Debreczen város agg polgármesterét, Simonffy polgármestert, mint kemény kuruczot szerepelteti a szegedi Közvélemény. Kuruczság és a mi pol-

gármesterünk, ki a gonosz nyelvek szerint a debreczeni Kossuth-szobor felállításától is borzong? . . . Alig hiszünk, hogy a Simonffy polgármester kuruczságát illetőleg jól tájékozódott a szegedi laptárs . . . Régente volt az. Rég felejtette a piros pántlikások kapitányjának a dicső érzéseit, ma — a gonosz nyelvek szerint — a Kossuth-szobor felől is az a vélekedése, minek az! Van itt „monumentum“ elég. Ott a nagytemplom . . . Node térjünk hát át a „Közvélemény“ vonatkozó cikkére, mely a szegedi műkertészek és kertgazdák zászlószentelési ünnepeivel foglalkozván, azt írta, hogy Simonffy Imre Debreczen polgármestere, azért nem vett részt a debreczeni küldöttséggel az ünnepélyen, mivel a felszentelt zászló nem honi, hanem külföldi gyártmány, melyet idegen helyről szereztek be . . . Ez valóban világos értesülés reánk debreczeniekre, mert, ha a valónak megfelel, csak azt bizonyítja, hogy a kuruczvér mégsem változik labanczi-káposztalévé, ha mindjárt labanczczá vedlett is a magyar, miként ami öreg polgármesterünk.

Uj regényünk.

Lapunk mai számában befejeztük „A kurtá nemesek földjén“ című eredeti magyar regényt, a mely könyvalakjában is megjelenik, a szerzőnél lapunk szerkesztőségében rendelhetik meg az érdeklődők. Egy kötet ára 2 korona. Vidékre a postaköltséggel többbe kerül. Uj regényünk, a mely fordítás és a Nagy Napoleon császár idejéből, hadiútjából gyönyörű, költöies és szép érdekesítő nagy korrajz, közlését rövid időn belül megkezdjük. Koszorus francia írók műve. Mindvégig szórakoztató és tanulságos remekmű.

Villámtól szétrombolt Mária-kép és oltár.

Nem mindennapi eset történt Szegeden. — A szegedi Közvélemény írja, hogy tegnap délután nagy vihar vonult el Szeged felett. A villám egynegyed hatkor a felsővárosi templomba beütött. A Mária-oltárt erősen megrongálta s a Mária-képet ezer darabra törve a templom közepébe vágta. Szerencsére senki sem volt épen a templomban, a tornyon semmiféle nyom sem látszik, hogy hol ment be a villám. E villám csapásból a szegedi babonás nép különféle rémes eseményeket jósol.

Református fiu- és leányiskolai vizsgák.

A debreczeni ev. ref. egyház fiu- és leányiskoláinak az 1900—1901. tanévet rekesztő vizsgái f. hó 17-én délelőtt kezdődtek meg. A nagytemplomban f. hó 17-től, f. hó 24-ig a következő tanítók osztályai vizsgáznak, tanító: Dávid Mihály, Lada Sándor, Sáfár László, Kálmán Lajosné, Szécsényi István, Kanizsai Endréné, Szemere Lajosné, Kanizsai Endre, Szabó László, Eöry Mária, Szabó Vilma, Komlóssy Imre, Alföldi Béla. A kistemplomban 22-én fejezik be az utolsó vizsgát. Itt a következő tanítók osztályai vizsgáznak, tanító: Konrad Mária, Dávid Sándor, Káposztás Imre, Kiss András, Szabó Péter, Zong János, Szentjóni Kálmán, Szemere Lajos, Nagy Károly, Nagy Imre, Tóth

Teréz, Szőke János. A Kossuth-utcai templomban f. hó 24-én fejezik be az utolsó vizsgát, itten az alább felsorolt tanítók osztályai vizsgáznak, tanító: Boros Ferenc, Tóth Károly, Kiss Lajos, Tóth Irma, Makoviczka G.-né, Kalmár Ignác, Szendi Imre, Demjén Lajos, Csurka István, Tassi Miklós, Veres Gyula, Papp Ignác, Tóth Erzsébet. Az ispotályi templomban 22-én fejezik be az utolsó osztályvizsgát és itten a következő tanítók osztályai vizsgáznak, tanító: Herczeg János, Horkay Lajos, Simon István, Ókrös István, Kerékgyártó József, Barcza Barna, Katona Julia, Juhász Jolán, Háló Sándor. Óvónő: Nagy Ida. Végül a főiskolában elhelyezett osztályok a főiskolai imateremben vizsgáznak. Itten a következő tanítók vizsgáztatnak, tanító: Kiss György, Papp Lajos, Cziriák Béla, Görömbei Péter, Kiss Tamás.

A hortobágyi országos vásár.

Holnap, csütörtökön benépesül a hortobágyi csárda tájéka. A hortobágyi országos vásárt, mely egyedüli híres pusztai vásár, holnap délelőtt tartják meg. A debreczeni és környékbeli gazdák előtt nevezetes nap a hortobágyi országos állatvásár napja. Felhívjuk rá a figyelmet.

Debreczeni gazdák Budapesten.

A gazdasági egyesülettől vettük az alábbi közérdekű felhívást: A párisi kiállítási tárgyakból a földművelésügyi miniszter úr ö nagyméltósága által Budapesten rendezett mezőgazdasági kiállítás megtekintése és tanulmányozása végett a debreczeni gazdasági egyesület f. június hó 26 és 27-én Budapestre kirándulást kívánván tartani — felkérjük a gazdaközönséget, hogy ezen kirándulásban minél nagyobb számban vegyen részt. A vasuti költség Budapestre és vissza 7 korona. Indulás Debreczenből június 25-én este. Budapestre visszaindulás 27-én este. Jelentkezéseket elfogad Rácz Lajos titkár (Városház I-ső emelet 14 szám.) A gazdasági egyesület elnöksége.

Sóvágó János az esküdtszék előtt.

Sóvágó János bűnygyében már harmadik napja tárgyal az esküdtszék. Az esküdtszéki terem ma is, mikor kevéssel 9 óra után dr. Szücs Miklós elnök a tárgyalást megnyitotta, zsufolva volt az érdeklődőkkel. Elsőnek Fleischmann Mór szakértőt hallgatják ki arra nézve, honnan származnak a lyukak a kendőkön. Az ő véleménye az, hogy azok a lyukak sem gyári jegyek, sem molyette lyukak, sem véletlenek, hanem mesterként uton kerültek a kendőbe. Az ő praksisában ilyesmi nem fordult elő. A szakértői díjat 6 koronát a rabsegélyző egyesület céljaira adta. Andirkó János fogházörmester Sóvágót 1888 óta ösmeri a fogházból. November 6-án mikor bekisérték ide, ő vette át. Akkor nem volt szakálla, csupán 8—10 napos szőr látszott rajta. Grosz Etel szakácsné az elnök kérdéseire kijelenti, hogy az az ember, kit ő Sóvágó személyében határozottan felismert, szakált viselt. Steier Sándor szerint az az egyén, kinek arczáról az alarczot letépte, akkor nem viselt szakált. Papp Péter börtönőr szerint, mikor Sóvágót bekisérték, nem viselt szakált, 8—10 napos volt a szakála. Isoó János dr. törvényszéki orvosszakértő kihallgatása következett. A Steier féle rablásnál három kalapot találtak, egyikben két hajszál volt. Ezt vizsgálta meg Isoó s a hajszálakat szőkeknek találta. Kardos Samu dr. védő előter-

jesztésére a törvényszék elrendelte Sóvágó hajszálainak megvizsgálását, vajjon hasonlítanak-e ezek a hajszálak azokhoz, melyeket a kalapokban találtak. Isoó dr. góresóvizsgálat alá vette úgy az akkor talált hajszálakat és azokat, melyeket Sóvágó fejről most vettek le. A vizsgálat eredményeként előterjeszti, hogy a Sóvágó fejről levett eleven hajszálak sokkal vastagabbak, mint amiket a kalapban talált s a színük is más. Előterjeszti azt is, hogy Sóvágó kalapjában keresett ma hajszálat s öt szál haját találva, összehasonlította a bűnjelként talált hajszálakkal. A vizsgálat eredménye itt más, színük ugyan az, a vastagságra nézve megjegyzi, hogy a Sóvágó hajszála 17% mm. vastagabb, véleménye különben az, hogy ki van zárva lehetősége annak teljesen, hogy a bűnjelként őrzött s megvizsgált hajszálak a Sóvágó fejről kivett hajszálak lehetnének, viszont a bűnjelként őrzött hajszálak és a Sóvágó kalapjából ma kivett hajszálak származhatnak egy és ugyanazon személytől. — Arra nézve határozottan nem nyilatkozik, hogy egy és ugyanazon egyéntől származnak-e azok a hajszálak. A hajszálak összehasonlításából a személy azonosságát határozottan megállapítani nem lehet, Sóvágó ezután azt kéri, vizsgálta meg a törvényszék, vajjon neki ránczos, vagy sima-e az arca, mert Steier azt állítja, hogy a tettes ránczos arcu. A törvényszék nem tartja szükségesnek Sóvágó arczának megvizsgálását. — Öt perc szünet után Bálint dr. kir. alügyész a vádhatóság képviselője kezdte meg vádbeszédét.

Csekély 250 ezer koronácska.

Ma délelőtt vegyes bizottság ülésezett a városházán. Aranyzsinóros katonák és szürkébb polgári urak. Megint arról van szó, hogy a pótdadós, anyagi válságokba behajtott város nyissa meg az erszényét, mert a honvéd huszárcsáznyát bőviteni lovarda építésével nagyobbítani kell, a mely katonai építkezés hozzávetőleg ismét belekerülhet csekély 250ezer koronácskájába, esetleg még többbe is a városnak. Vakarhatja a czivis a fejét. Se vége, se hossza a drága katonai építkezéseknek, ha azonban a sáros utcákat kellene kövezni, a sötét zugokat kellene világítani, az iskolákat kellene szaporítani, az ilyesmire sohase futja a költség. Fiaink iskolájára nincsen pénz, lovardákra igen. Hiába fizeti a polgárság busásan az adót és pótdadót, mindig a czivis az utolsó, kinek az érdekét figyelembe veszik. Nem jól van ez így. Czfira nyomoruság ennek a gazdálkodásnak a vége. Egyébként a város képviselői csak elvben fogadták el az építkezések teljesítését, ha 7% kamatnak megfelelő bérösszeget fizetnek. Különbö a jog- és pénzügyi bizottság nyilatkozatát is kikérik, van-e fedezet ez építésre, mert a város urai nem ösmernek ilyen pénzforrást.

A kuruzslóasszony áldozata.

Faluhelyen, de még a városokban is, különösen a tanyasi emberek között még most szokás, ha valamelyik beteg, nem megy orvoshoz, hanem — elmegy a „tudósasszony“-hoz a kuruzslónőhöz, hogy az gyógyítsa meg. Számos áldozatot követelt

már a népnek eme hiszékenysége, de azért a szomorú példa nem hat, mert a kuruzsló asszonyok némelyikének a gyógyításából ma is nagyobb jövedelme van, mint sok diplomát szerzett orvosnak. A kuruzslás egyik áldozata, szép 22 éves fiatal parasztleány fekszik jelenleg a kórház boncztermében. Ő is a javasasszony áldozata. Az áldozat neve Vásárhelyi Juliánna, leánya a Pallagon Mandel Rezső tanyáján dolgozó egyik dohánynak. Pár hét előtt a leány arcán s a lábán több seb keletkezett. A sebek sehogyssem akartak gyógyulni s a leány anyjától elváltan első apja Szőke Sándor tanácsára javasasszonyhoz ment sebeit gyógyítani. A leány apja vitte magával leányát. H. Szoboszlóra mentek s egy ott lakó kuruzslónét kerestek fel. A múlt hét szombatján történt ez. A javasasszony orvosságot készített s átadta a leánynak, hogy sebeit lefekvés előtt azzal kenje be. A leány az utasításhoz híven cselekedett. Vasárnap este bekente a sebeit. Még aznap éjjel volt hatása az orvosságnak, a leány egész éjjel oly rosszul volt, hogy nem tudott aludni. Másnap már fel sem kelt, de szülei orvost még ekkor sem hívtak a nagybeteg leányhoz. Tegnap már elvesztette eszméletét is, s este nagy kínok között halt meg. Vérmérgezést kapott az orvosságtól s az ölte meg. A leány anyja jelentést tett abünügyi osztálynál, melynek intézkedésére a halottat a kórházba szállítják felboncolás végett, egyben pedig nyomozzák a javasasszonyt, kinek kilétét, nevét a szülők nem tudták megmondani.

Az „Uránia“ előadásai

Az „Uránia“ tudományos színház holnap, csütörtökön este tartja első előadását a színházban. Ez alkalommal Pekár Gyula 3 felvonásos történelmi tanulmányát mutatják be. Az „Uránia“ mechanikusai már itt vannak, s ma az amerikai hűtőkészülékkel próbát tartottak a színházban, a mely pompásan bevált. A hőmérsék teljesen egyenletes, hűs a színházban, úgy, hogy meleg egyáltalán nem lesz. A helyárak rendesek s a jegyek előre válthatók László Albert könyvkereskedésében.

Veszedelemes sonkák.

A rendőrség bünyügyi osztálya árverést rendez. Harminczkét darab sonkát árvereznek el ipari czelokra. Tegnap kobozták el egyik helybeli hentesétől, mivel a közegészségre ártalmasaknak találták a sonkákat, a sonka áruba bocsátóját még meg is bünteti.

A Debreczeni Dalegylet estélye.

Jövő hó 1. napján csütörtökön tartja a Debreczeni dalegylet az évenként több ízben tartani szokott dalestélyét a nagyerdei Dobos pavillonban. A Dalegylet ezuttal a legújabb, pályadíjnyertes darabokkal fog föllepni, melyekben méltán gyönyörködhetnek mindazok, kik e fényesnek ígérkező estélyen részt vehetnek. A meghívók ma szétküldtek. Az estélyen Rácz Károly zenekara fog játszani, bemutatva a legújabb bravur darabokat, az ő eddig megszokott praecisításával. Pártoló és alapító tagok tagsági jegyeiket használhatják.

Debreczeni rövid hírek.

Rabbi választás. A debreczeni orthodox izraelita hitközség Stasser nagyszombati rabbit választotta főrabbijává. — **A honvéd csapatkórház** eddig petroleum lámpákkal világítják. Most a kórház kérvényezett a városról a gázvilágítás bevezetése iránt. A tanács a gázgyári igazgatótól kér véleményt. — **Kofaháboru.** A pércsi soron két falusi kofa összeverekedett. Ideje volna, hogy a

rendőrség a legszigorubban ellenőrizze e szájaskodó kofahadat, mely, mint nekünk több oldalról panaszolják, a vásárlóhölgy közönséggel oly durván, komiszan szokott viselkedni, hogy az ily rakoncátlan kofahad szégyenére válik a debreczeni piacznak. Ha a rendőrség szigorúan járna el e garázda-kofákkal, akkor nem volnának napirenden a piaci botrányok, akkora vásárlóhölgyeket nem nyelnének le oly komiszan a féktelendő kofák. **Gyöngyössy Viktor** színházi festő remek park diszletet festett a városi színház számára. — **A főreáliskolai** érettségi vizsgálat általános jó eredménnyel rekesztődött be. Tizen-négy tanuló közül: kettő az írásbelin, egy a szóbelin bukott el. Utóbbi még szeptemberben javíthat. — **A debreczeni czipészek** megalakították a termelő és raktár szövetkezetüket. Ez biztosítja és erősíti helyzetüket. Sikeresebben vehetik fel a harczot a meidlingi „Turul“ madarak ellen. — **Takács Róza** fiatal lány a busi utcában egy szám alatt lakik Tolvaj András házi szolgálja és feleségével, kikkel tegnap este összezördült. Ekkor a dühös lány marólyuggal öntözte le a házi szolgát és feleségét. Súlyosan megsérültek. Ez az eset bünyügyi vizsgálat tárgyát képezi.

T Á V I R A T O K.

A képviselőház ülése.

A képviselőház mai ülésén Fiath báró, a megszökött képviselő mentelmi jogát csődügyből kifolyólag felfüggesztették. Rátkay László ezzel kapcsolatban inkompatibilitást jelentett be Fiath ellen, mert állandóan távol van hazájától. Nagy vitát keltett Légrády mentelmi ügye ki a fővárosi tisztviselőket a 45-ös bizottságban az inkompatibilitásért megtámadta. A mentelmi bizottság hajszát konstataált Légrády ellen s ezért nem ajánlja mentelmi jogainak felfüggesztését.

Gajári Ödön és Pulszky Ágost, Légrády mentelmi jogának felfüggesztését kívánják, mert Légrády rágalmazott. Pichler, Chorin, Rátkay, Rakovszky a mentelmi bizottság javaslatát pártolják és pedig azért, mert Légrády inkompatibilitást támadott, tehát közügyet szolgált. Többség a bizottság javaslatát fogadta el, vagyis nem függeszti fel Légrády mentelmi jogát. Ezután az interpellációkra válaszoltak. Ezek között érdekes Lukács miniszter válasza Dégen Gusztáv esete. A miniszter kijelenti, hogy ő semmiféle kérvényt nem intéz el protekciós szempontból, sőt a protekálás kedvezőtlen elintésésre hangozza. (Zajos tetszés.)

Zmeskál Zoltán a választ tudomásul vette, de követeli, hogy Dégen mondjon le.

Az ülés alatt a karzatról egy ember kérvényt dobott le s hangosan szólott:

— Kérem tisztelt Ház kérvényemet elolvasni s engem kihallgatni.

Még tovább is beszélt volna, de az elnök folytonos csengetéssel elfojtja szavait s eközben a kérvényledobóját kivezetik a karzatról.

Reform szikrák.

(Katonásdi-játék. — Veni sancte spiritus.)

Ha anyánktól helyesen tanulunk beszélni, grammatikára alig van szükségünk: ha gyermekkorunktól tanuljuk a fegyverforgatást, az állam egyszerre kapná a kész katonát. Milyen szép szokás volt, a forradalom előtt a polgár egyenruhában kirukkolt, mársolt, kész bojtos siczces volt. Most is ugyan puffogat és Krieg-lizik a lövöldében, de hol marad a többi?!

A derék és elszánt burok között sok a gyermek-harczos, az apa fiaival egy glédában harcol a legnagyobb pénz hatalom ellen; kitartóan védi otthonát. Ez az egy igazi harc, mi inspirálhat. Transzváiban nem várják be a husz évet, de a mindig felvont puskával bevárják a kísértetet. 1848-ban többnyire 20 éven alóli honvédek kergették a jól iskolázott hadsereget, és annyira leverték, hogy csak idegen beavatkozás után akaszthatták fel a hős vezéreket. Kedves had- és tan ügyerek - jó példákat emiegetek; egy kevés spártai nevelésért esengek.

A 60 as években, a Sz. Annai r. k. fiúiskolában -- ott hol most az Isten nagyobb dicsőségére a vörös lámpa ég éjjente, -- működött egy Fehér nevű tanító, ki hetenként kétszer fegyvert forgatott apróságával. Öröm volt azt nézni, milyen rendben rukkolt ki a fapuskás had.

Valjon nem volna-e czélszerű ezt a gyermekeknek ugy is kedves katonásdit a tanrendbe igtatni? Mindenesetre helyesebb: rendszeres, edző játékot üzni, mint a sok rakoncátlanokodást az iskola udvaron tűrni. Az izmok gyakorlása: a lélek táplálása. Micsoda képtelenség! az irodából, a műhelyből egyenesen a kaszárnyába költözödni?!

És ha most pálinkát nem iszunk s a kormány csakugyan meghozza azt a borzasztó áldozatot, hogy megszorítja a szesztermelést és vasárnap a pálinkaméret zárva tartja, de meg másrészt a nem ivókat új adóval sújtja: lesz-e segítve a bajon? Aligha, mert nem a kész emberben, de az embrióban van már a hiba és rossz, elfajult minden intézményünk, profánizált minden szentségünk. A hibás cararai márvány szobrot hiába javítjuk sárral, csak lehull; ha pedig avatlan kézzel felülről halmozzuk az agyag mintára a sarat a szobrász művéhez éppenséggel odatapad. Az emberiség visszaszált Éva mintájára; az isteni lehelet újra felülről várja!

A kormány minden ellenőrzése daczára iszik, ki inni akar; de itt a legyen a kérdés. Miért iszik? Jobb rendben volt egyszer másszor az állami kassza, midőn a spirituszosok ellen megindult a hajsz. Persze akkor még a kis üst szabadon gőzölgött, de most mit akar? csak maga alatt vágja el a fát!

Géppé sülyedt az ember szervezete; spiritusz-motorra van szüksége. Lehet-e azon csodálkozni, hogy a félig romlott tápanyagon tengődő napszámos spirituszba teszi magát, illetőleg gyomrát és mint a szeszen konzervált szerves test a muzeumi polczon bevárja az örök életét.

Olesón mámorító, bátorító szerre szorul a szegény, mivel a valóság rémeit magától távol tarthassa. Pálinkát iszik, ha törvénybe idézik. És a gazdag talán másképp tesz? Iszik ő is, hogy eszmekörét bővítse, mely új keresés forrásra vezesse.

Romlott víz, romlott erkölcs a mé-tely, melyben az állatias emberiség alá-száll. Sok a bacillus, egy a virtus: Veni

sancte spiritus! A szesz gyógyszer, mit kiki az érvérése után szed; rettenetes állapot is az a folytonos józanlét! — Poharat ragadj! azért hogy hamisított a tartalma! Ne félj! a vesének is eltorlódott az utja! Hajdan az igazság követőjét vakon vezette; most már teljesen a fejét vesztette. Brrr! józanul ne is ítélkezzünk, kevés a mit láz nélkül végezhetünk. Szédítés, szédélgés, svindli minden végelemzés!

Gondy Károly.

Beküldetett

Nagy horderejű találmányról értesít minket a „Sanitás“ találmány értékesítő vállalat Frankfurtból. egy szétszedhető ruganyos toll ágybetétről (matráczról) van szó, mely úgy egészségi mint praktikus szempontból megérdemli hogy méltassuk. Ezen új ágybetéteknél. a vánkások külön készítettnek és egyszerű záró készülékkel, az szintén külön álló rámba mely rugókkal van ellátva beilleszthető.

Könnyű nyomással, az ágybetét kinyitható és dgyes részei kiemelhetők, miáltal ezek tisztítása, esetleg javítása, mint pl. a zsinórok, toll, kicserélése nehézségbe nem ütközik; míg eddig az ágybetét szétbontása nagy fáradságot okozott. A **frankfurti** betegápolási szerelvények kiállításán ezen ágybetétek a legnagyobb kitüntetés **„Arany érmet“ nyertek** tovább a **Trieri** egészségápolási kiállításon. az **ezüst állam-érmet** a **Halle-i** hasonló kiállításon **arany érmet kapták.**

Vezérképviselőség Magyarországon **Bayer Marcell Budapest. Erzsébet körut 1.,** hol a legnagyobb előzékenységgel szolgálnak közlebbi felvilágosítással. Nevezett rövidesen e vidékre jön mely alkalommal személyesen bemutatja fentebb leirt találmányt, miért is felkéretnek érdeklődők, ez irányban **Bayer** urhoz fordulni.

IRODALOM.

Síró oroszán.

(A debreczeni honvéd temető köemléke.)

Igen, ide jó helyre hoztak,
Itt nem háborgat semmisen,
Mindössze suttogó galambok
Bólintgatnak nagy csendesén.
Az elporhadt hősök beszéde
Sóhajt a hallgató magányba
S mintha a te sírásod volna
Alkonyi szélnek suttogása.

Nézlek te átdöfött oroszán
S valami éri szívemet,
Valami fájó, égető tűz,
Mit kibeszélni nem lehet.
Csak nézlek könnyező szemekkel
S valamit várok, — egyre várok,
— Talán hogy mozdulj újra egyet
S ejtsd bámulatba a világot!

Milotay István.

Tanügy.

A népnevelés fontossága.

— Budapesti levél. —

Külön agrár párt-szervezését nem tartjuk szükségesnek olyankor, mikor a földmivvelésügyi miniszter szívvél-lélelkel pótolja a földmivvelés érdekeit. Minek több párt jövőbeni alakulásának még árnyékát is előre vet-

ni, mikor a létező pártok is a széthuzás politikáját üzik közéletünkben. ahelyett, hogy egyesülnének a küszöbön levő nagy harcokra.

Darányi felállította az ország különböző pontjain az önkéntes földmivvelőiskolákat téli tanfolyammal, ahol a földmivvelő nép az okszerű gazdálkodás föltételeit gyakorlatilag úgy, mint elméletileg elsajátíthatja. Fényes eredményt produkáltak az iskolák.

A másik műve a magyar fajfentartása érdekében a telepítési akciója. A siker évtizedeket fog igényelni. A kezdete helyes irányban indult meg. Ugy hiszem a nemzetiségi kérdés megoldásának egyik kulcsa ebben rejlik. Nem mindenütt állíthatni föl egyelőre földmivvelő iskolákat.

A fokozatosság politikájának az érvényesülését látuk e helyen is. Azon vidéken, hol az iskolák felállítására elékülönféle okokból elháríthatatlan akadályok gördülnek, elsőben föl hívna a kormány a nép figyelmét a községi előjáróság útján, vagy ahol czélszerűbb magát ez utóbbit, hassanak oda teljes energiával, hogy a községekben könyvtárak létesüljenek. Alap gyanánt segítséget szívesen adna az állam. Ez alapon szépen tovább lehetne fejleszteni az eszmét. A nép filléreivel szívesen járulna hozzá az összeg növelésével. Látja-e munkában, hogy saját erkölcsi és anyagi javát mozdítják elő.

A hosszú téli estéken felolvasásokat tartanának, vagy egyes szociális bajok orvoslásáról, közzgazdasági agakról, vagy olyan aktuális dolgokról, melyek közvetve a népet is érdeklik. Közben-közben a magyarázatra szoruló tetteket egyszerű szóval ki kell fejteni, hogy a nép tisztán lássa az eseményből kidomborodó, az eseményt magát vezető irányító vonásokat. Idegen ajku ölmivvelők körében, ha saját nyelvében lesz is megtartva a felolvasás, a témát körül kell szóni hazafias dolgokkal, melyeknek üdvös voltát hangsúlyozni legegyszerűbb fejtétele a sikernek. Befogja látni az idegen nyelvű parasztember is, hogy kötelessége ragaszkodni azon tanyához, mely szállást nyújt, szeretnie kell azt az édes földet, mely kenyeret ad. Holmi nemzetközi áramlattal szemben önmaga fog védbástyát állítani háza küszöbén.

Bizony az erkölcsök hanyatlásának, a népnevelés hiányának lehet betudni ama tünetéseket, miknek nem is olyan régen szemtanúi voltunk. Ide vezethető vissza minden e fajta orszagfelforgató, nemzetellenes működése az izgatóknak. Dicsekedhetik a kozmopolitizmus, „fényes“ eredményt ért el. Nincs azért olyannyira megmételtyezve a nép lelke. A munkások békésen vonultak föl, tanujelét adva annak, hogy őket a kényszerűség ösztönzi, mert nincs munka, nincs a családnak kenyerere. Az a néhány éretlen fickó, kik a kávéházak nagy ablaktábláit betörtelték, hogy az aláhulló üveg darabok esőrömpölése közben hallattassák „fájdalmas könyörgéseiket.“ nem az igazi munkásnép jogos óhajának szóvivői voltak. Kiknek elvők ma itt, holnap ott. Ahol nemtelen uton több idegen jószághoz tudnak hozzáférközni, hogy tulajdon gyanánt elbitorolhassák. Ahol a becsületes munkának nincs működési tere.

Ime bizonyítéka ez annak az axiómának, hogy a községi élet erkölcsös kifejlődése megfogja akadályozni az ilyen éretlen tünetéseket. Az olyan falusi nép, kinek talán a szülőföldje nem nyújt bő forrást a létfontartáshoz, kezébe veszi a vándorbotot, munkát meg keresni. Ha lelkében birja a szellemi fejlődés, a vallásos nevelésnek csak alsófokát is, nem fog hallgatni azon csábító jeligekre, melyekkel manapság teli a levegő, hanem azzal a tudattal veszi fel a harcot az élet szenvedéseivel, hogy a munka nemesít.

(S. L.)

CSARNOK.

A kurta nemesek földjén.

(Regény.)

A „Debreczen“ számára írta:

Ifjabb Móríc Pál. (25.)

Ha szemét behunyta, így is kék ég mosolygott reá. Gondolt, az együtt töltött nyári délutánokra, estekre. Ruhájának verbéna illatát úgy szerette ő . . . Látott virágos mezőt. A virágillatos szepesi völgyet, melyen tiszta patak szalad keresztül, áztatván a füvek hullámzó szálait . . . Eszébe jutott süldő leánykora. Piros fejkendős tót leányok, dalolva, gyűjtögették az ezer virágtól illatos széna rendet. A tótelegények is dudolták a nótát. Olyan busongós, olyan siró a tótságnak a nótája, mint mikor havas fenyüerdőben méla szélsuhogás támad . . . Idelent meg a szülő alföldön oly poros, oly kövér, oly fekete és végtelen sima minden. Az emberek is pirosak, kevélyek. És mindegyik fölt a földhöz, a poros földhöz ragaszkodnak.

Kató így álmodozott . . .

A könyv is, mit előbb olvasott, nagyon elszomorította. Nem is tudja, honnét került a kezébe ez a kopott könyv. Azon könyv volt ez, melyben a kaméliás Margit szomorú történetével foglalkozik az író.

Elgondolkozott.

Folydogál a viz. Az emberek sorsa olyan egyforma. És hol a Tisza kiönt, halavány fiatal asszonyok kerülnek ezen a kövér földön is. Lám a vadmadár, mely a nádasból száll fel, mindig megtalálja az igazi párját. Igen! a vadmadár. Pedig rengeteg tenger a nádas. Suhog annak minden levele.

A vadmadár! A vadmadár! Némely asszonynak a sorsa szomorubb. Ez a könyv is szomorú írás . . .

Köhintett. Addig köhögött, piros vérfolt borította be a zsebkendőjét . . . Éjszaka az ablakon hallatszott a vadludak hangos gágogása. A vándor madár falkák most húzódtak dél felé. Ott a tópartján a sárga liljom még leghamvasabb pompájában nyitogat. Katónak, ilyenkor, sűrűn szívébe szuródott a fájdalom. A mellét másforma fájdalom szurta. A feje úgy elnehezedett. Kétségek gyötörték és lelkivádak. Életét hibázta el. Talán boldogabban is élt volna, ha a nagy gyöpös udvarban otthon marad és mezitláb szaladgál a libák után, miként, annakidején, anyja is, nagyanyja is szaladgáltak . . . Ekkor talán a Miklós poros, barna, óriás alakját is megérti és a magyarföld búbája bebalzsamozza az ő beteg szívét is . . .

De az éjszaka költöző vadludak, mintha őt hívogatnák . . . Elérzékenyült. Sirva rejtette arcát a párnára. Egyedül. Egyedül az éjszakában. Senkitől meg nem érteve. A vadmadár boldogabb . . .

XVII.

Ezóta hónapok, évek multak. Kata meghalt. Katát eltemették. Sirján minden nyá-

ron kivirít a tüzesliljom, A szegény kinevelt asszonyt nem igen emlegeti senki.

Miklós ugyan egyszer, jóval a temetés után, széjjel ütötte az elhunyt asszonyka filigrán varró asztalkáját. Unalmas délután akadt kezébe az ódon asztalka kulcsa. A nagyobb iróasztalban valamelyik béres bérelevele után keresgetett, eközben került kezébe az eltévelyedett kis kulcsesomó, melyet a boldogult felesége hiába keresett még az utolsó napjaiban is. Miklós gondolta, hogy végre egyszer betekint az asszonyka féltve őrizgetett asztalkájába. Hervadt virágokat, fényképet és selyemszalaggal körülkötött leveleket talált az egyik rejtett fiókoskában. A fénykép Barcza főhadnagyot ábrázolta, a ki nemrégiben a bécsi nagy akadályversenyen nyakát törte . . . A levelek is ugyancsak őtől származtak. Miklós ezen édes, illatos szerelmes levelekből nyíltan kiolvasta a bűnös viszonyt. Ekkor aczélöklével úgy megütötte a gyöngé, finom asztalkát, hogy menten darabokra hullott. És a szerelmesek bűnös leveleit tűzbe dobta.

A piros huszárszázad is elkerült Mezős-ről. Akkor tájt úgy beszéltek, hogy Debaldi hadnagy után szökött el a szent zsidó fekete haju leánya . . . Azonban Bredow kadét még visszatért Mezősre. Mint hadnagy kilépett a fényes szolgálatból és beállott a földmivelő mezősi urak szürke sorába. A hegyes orru Besgyány Tóni hugát vette nőül. Az Ersuska a gazdagabb fajta Besgyány ágból való volt . . . Azóta a nyalka huszártiszt szánt, vet, boronál. Együtt vadászat a darabos Ormós Miklóssal, kinek a kevélysége átragadt a kis huszárra is. A tarlótól kivert csizmát nem röstelli.

Miklóssal már komaságba is kerültek. Miklós másodszor is megnősült. A piros, selymes arcú Hirtelendy Erzsit vette el. Ezuttal is Móni Döme volt a kéréje, a pogácsa orru Döme bácsi. Ő váltig azon sopánkodott most, hogy előbb is miért nem Hirtelendyékhez kopogtattak be a leánykérőkendőért. Megjegyzendő, hogy Hirtelendyék azóta, valami magtalan nagybátyjokról, sok földet örököltek. Miklós azért elvéhez megint hiven házasodott . . . Mert a föld az első. A föld a vár. Az eke a mi fegyverünk. És minden elvesztett barázdával az ősi hatalmát veszíti a magyar.

A kié a föld, azé az ország, ennek a nemzetalkotó elvnek a szent, a mély igazságát a mezősi kurta nemesek ösztönszerűen érzik. Ma Bredow kadét is így gondolkozik és gyönyörűség, miképp csapásol a hajnali csataokban a béresek után.

Felszakad a kövér föld. Minden barázda egy bástya. Micsoda hatalmas barázdák ezek. Micsoda hatalmas bástyák ezek. Midőn Ormós Miklós a nehéz csizmás parlagi óriás csupa szeretetből, csupa szenvedélyből, aczélkarjával beleveti az ekét az áldott magyar földbe . . .

Ez a darabos, ez az aczélizmu, barna arcú, kemény hangú, zsiros csizmás, foltozott kabátu óriás, az igénytelen kurta nemes, a széles vállu Miklós az igazi magyar. Magyar fajunknak a fentartója. Magyar hatal-

munknak az első őriző vitéze ma, sőt még a reménytelenül szürke jövőben is. A hajnal még alig dereng. Piros biboros fény alig rezeg. Ő már az áldott barázdákat tapogatja. Együtt fütörészget a pacsirtával.

(Vége.)

Nyílttér.

Szükséges-e Önnek selyem

szövet, akkor forduljon

Grieder Adolf és Tsa, Zürich (Svájc)

kir. udv. szállítók.

Union selyemszövet gyárához.

Legnagyobb raktár menyasszonyi selyem szövetek, mint szintén legújabb mindennemű fehér, fekete és színes selyemszövetekben. Magánosoknak vám és posta díjmentesen legolcsóbb nagybani árak mellett. Minták azonnal franco. Svajczba kétszeres levélportó szükséges (3.)

Ebesi ártézi viz a legjobb legégszegesebb üdítő ital. Kapható minden fűszerüzletben, kávéházak és vendéglőkben. Főraktár: Piacz-u. 7. sz.

Szőlőkert jókarban jó lakóházzal eladó. Czim a kiadóhivatalban.

Nagy Block naptárak,

rendkívül praktikusak 1901. évre 40 krért kaphatók kiadóhivatalunkban.

Alólirott, magyaráti szőlőjének termését kismértékben is ($\frac{1}{2}$ hektolitertől feljebb) az alanti áron árúsítja:

1898-iki szemelt hektoliterenként 80 kor	
1889-iki	45 "
1900-iki	50 "

Kivánatra mintával szívesen szolgál

Bejczy Árpád

áll. szakiskolai tanár Aradon.

Csődtömeg eladási hirdetmény.

Vb. Goldstein M. debreczeni kézműáru nagykereskedő cég csőd ügyében közhírré teszem, hogy nevezett csőd ideiglenes választmánya a csődtömeghez tartozó és a csődleltárban 150—2384 tételszám alatt felvett 32068 k. 39 f. beszerzési áru és 18006 k. 34 f. becsült kézműáru cikkek, továbbá a csődleltárban 2385—2403 tétel szám alatt felvett 4977 k. 20 f. beszerzési áru és 1582 koronára becsült összes bolti berendezések és felszerelések egy tömegben zárt ajánlati verseny útján értékesítését határozta el.

A csődválasztmány ezen határozata folytán felhívom mindazokat, akik ezen árukra és berendezésekre igényt tartanak, hogy lepecsételt borítékban tett ajánlataikat az alant meghatározott bánatpénzzel együtt alólirott tömeggondnoknál legkésőbb **f. é. jun. hó 28-ik napjának d. u. 4 órájáig** annal is inkább adják be, mert az ezen idő után érkező ajánlatok figyelembe vételni nem fognak.

Az ajánlati feltételek a következők:

1. Ajánlattevők tartoznak az ajánlattal egyidejűleg a becsérték 10%-át vagyis 1958 k. 83 f. készpénzben bánatpénzzel letenni és ezen feltételek egy példányát sajátkezűleg aláírni.

2. Az ajánlat az ajánlattevőt a benyújtás időpontjától kezdve feltétlenül kötelezi, a csődtömegre nézve azonban csak az állandó választmány által történt elfogadás esetében válik kötelezővé.

3. A választmány a beérkezett ajánlatok tekintetében a f. é. jun. hó 28-ik napjának d. u. 4 óráját követő legelső ülésében fog határozni és fentartja magának azt a jogot, hogy az ajánlat el. vagy el nem fogadására nézve az ajánlati összeg nagyságára tekintet nélkül legjobb belátása szerint szabadon határozzon.

4. Vevő tartozik a vételárat a választmány határozatától, illetve annak posta útján való közlésétől számított 8 nap alatt készpénzben kifizetni s egyidejűleg a megvett ingókat a tömeggondnoktól átvenni. A bánatpénz a vételárba beszámítható.

5. A mennyiben a vevő a vételárt ezen idő alatt ki nem fizetné, vagy az áruraktárt ugyanezen idő alatt át nem venné, letett bánatpénzét elveszti és a választmány jogositva lesz az eladott ingók értékesítése tekintetében vevő kárára és veszélyére szabadon intézkedni a nélkül, hogy az újabb eladás folytán elért nagyobb árhoz vagy ezen nagyobb ár folytán bánatpénzének visszatérítéséhez bármely igényt tarthatna.

6. Az áruraktár és bolti berendezés ugyancsak a csődleltár naponta irodánkban az irodai órák alatt közbenjöttömmel megtekinthetők.

Kelt Debreczenben, 1901. jun. hó 12-én.

Dr. Weisz József

ügyvéd, mint a vb. Goldstein M. kézműáru nagykereskedő cég csődtömeggondnoka.

Huzás már kedden!

Huzás visszavonhatlanul

1901. június 25^{én.}

Főnyeremény

30.000 korona értékű

Concordia sorsjegyek
á 1 korona

ajánlja:
Szentkirályi Tivadar, dohánytőzsde.
Mendelovits Lajos
DEBRECZEN.

519.

Az „István” gőzmalom társulat

GYÁRTMÁNYAINAK ÁRJEJYZÉKE

Az 1887. április hó 18-án Budapesten tartott általános magyar malom-gyűlésen megállapított s 1887. évi június 1-én életbe lépett: eladási, fizetési és szállítási módokatokra vonatkozó egyezmények szerint.

ITT HELYBEN KÖTELEZETTSÉG ÉS ENGED- MÉNY NÉLKÜL.

Keszpénzfizetés mellett, zsákkal együtt		
korona értékben:		100 k+16
A. Asztali dara nagyszemű		28.60
B. Asztali » aprószemű		27.60
0. Királyliszt		27.60
1. Langliszt kivonat		26.60
2. Elsőrendű zsemlye liszt		26.—
3. Zsemlye liszt		25.20
4. Elsőrendű kenyér liszt		24.80
5. Közép kenyér liszt		24.—
6. Kenyér liszt		22.20
7. Barna kenyér liszt		20.2
8. Takarmány liszt		12.6
11. Finom korpa zsákkal		9.—
» zsák nélkül		8.6
12. Durva korpa zsákkal		9.—
» zsák nélkül		8.60
Csirke buza zsák nélkül		8.—

A zsákok súlytartalma, teljsúlyt tiszta súlynak véve.

A. B. 0—6 számig 85 kilogramm.
7. és 8. szám 70 „
11. és 12. szám 50 „

Debreczen, 1901. jun. 17.

Vásárokat látogató és házalóknak!

Kiabáló gumifujók, gömbölyű és hosszúak, ördög-kolbász, gigerli és szivartujók minden színben. Elefántormány, madárhang-gal. Fülemlé fuvoia meglepően madár hangot utánoz. Szaladó fénylő egerek. Repülő gumi kolbász (nagy hec.) — Hasmenő gigerlik, hashajtó pilulák. Ezenkívül mindenféle legújabb játékok és mulattató cikkek a legjobb minőségben kapható

M. HACKER'S SÖHNE,

Bécs VII. Neubaugasse 20.

nagybani árukereskedésében, utánvétel mellett, csakis megelőzőleg beküldött foglaló ellen. Pontos és szolid kiszolgálás. Mustraküldet 1 kor.

4233—1901. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A debreczeni kir. tvszék mint tkvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy Grünbaum Mór végrehajthatónak Szatmári János mint Rácz Juliánna gyámja és özv. Révész Jánosné Mátyás Mária mint kkoru Révész Mária és János gyámja elleni végrehajtási ügyében a debreczeni kir. tvszék és a depr. kir. jbiróság területén levő a konyári 575 sz. tjkvben A. I. 4—5 sorsz. 223 és 331 hrsz. gyapáros dülőbeli szántóföld és házzal bíró belsőségre 534 kor. kikiáltási árban — 2-szor ugyanazon tjkvben A + 2 sor 2890 hrsz. gyapárosbeli szántóföldre 27 kor. 3-szor az ugyanazon tjkvben A + 3 snr 2338 hrssz. kerekcsék dülőbeli fekvő szántóföldre 169 koronában megállapított kikiáltási árban a végrehajtási árverés elrendeltetvén, annak foganatosítására határidőül **1901. é. aug. hó 13-ik napjának d. e. 9 órája** e kir. tvszék árverési termében kitűzetett.

Kikiáltási árak a fent kitett becsárak azonban az árverésre kitett ingatlanok szükség esetében a kikiáltási áron alulis el fognak adatni.

Az árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át keszpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban letenni avagy az 1881 LX. tc. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elősmervényt a kiküldöttnek átadni. Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a kir. tvszék mint telekkönyvi hatóságnál és Konyár közseg előljáróságánál tekinthetők meg.

Kelt Debreczenben a kir. tvszék mint tkvi hatóságnál 1901. é. máj. 30-án.

Harsányi Gusztáv

kir. tvszéki bíró.

Czimeket

közöl ajánlatok megtevésére, az összes országokban létező bármely foglalkozáshoz tartozó egyénekről a nemzetközi czimiroda

Josef Rosenzweig & Söhne Bécs I.
Bäckerstrasse 3. Interurb. Telef. 8155.
Prosp. ingyen.

156—1901. v. k. sz.

Árverési hirdetmény.

Alólirott bírósági végrehajtó az 1881. é. XL. tc. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a depr. kir. tvszék 1901. é. Sp. IV. 80/3. sz. végzése következtében Dr. Ujlaki Hugó ügyvéd által képviselt Neumann M. depr. cég javára Dr. Nemes Félix h. nánási lakos ellen 84 kor. s jár. erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás útján felülfoglalt és 968 koronára becsült házi butorok, melyek Pokorny Ferencz hagyatéki tömege, Patyi testvérek, Payer József és Koncsek Géza javára előzőleg lefoglalva lettek, nyilvános árverésen eladatnak

Mely árverésnek a h. nánási kir. jbiróság V. 76/4—1901. sz. végzése folytán 84 kor. tökekövetelés, ennek 1901. jan. hó 1. napjától járó 5 % kamatai s eddig összesen 33 k. 45 f. biróilag már megállapított költségek erejéig dr. Nemes Félix h.-nánási lakos lakásán leendő eszközzésére **1901. évi június hó 21-ik napjának d. e. 9 órája** határidőül kitűzetik és ahoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. tcz. 170. és 180. §-a értelmében keszpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is elfognak adatni.

Kelt H.-Nánás, 1901. évi június hó 2. napján.

Muraközy Gábor

kir. jbir. végrehajtó.

Gyümölcs-, főzelék és huskonservákat,

aszalt főzeléket ajánl a legjobb minőségben az

„**Iső Kecskeméti Conservgyár**“
Kecskeméten

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.